

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПАТОЛОГІЧНОЇ АНАТОМІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Ройко Н.В., Филенко Б.М., Новосельцева Т.В., Проскурня С.А., Сидоренко М.І.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено актуальність використання сучасних технологій, зокрема мультимедійних засобів навчання, на лекціях і практичних заняттях при вивченні патоморфології, викладання якої традиційно базується на доказовості та високому рівні наочності досліджуваних проблем.

Ключові слова: засоби навчання, патоморфологія, мультимедійні презентації, лекція, практичне заняття.

In this article, the relevance of the use of modern technologies, namely, multimedia means of training in lectures and practical classes in the study of pathomorphology, the teaching of which is traditionally based on evidence and high level of visibility of the problems studied, is highlighted.

Keywords: teaching methods, pathomorphology, multimedia presentations, lecture, practical training.

Стрімкий розвиток медичної науки і реформування вищої освіти в Україні диктують необхідність постійного вдосконалення підходів та методів навчання. Крім того, в наше життя стрімко ввійшли сучасні технології в освіті та досить швидко завоювали популярність у нинішнього студентства. Розвиток сучасних студентів передбачає володіння на майже професійному рівні навичками роботи з комп'ютером, спілкування в Інтернеті, знання про навчальні програми та їхні можливості [2]. Тому організація навчального процесу на кафедрах ЗВО суттєво змінилася. Тим самим зумовлена актуальність використання сучасних технологій і для патологічної анатомії, викладання якої традиційно базується на доказовості й високому рівні наочності досліджуваних проблем.

Якщо ці положення щодня доводять свою ефективність на практичних заняттях, де кожен студент отримує мультимедійний макро-, мікропрепарат і має час на вивчення й узагальнення результатів своєї роботи, то наочні матеріали, які використовуються на лекції для кількох сотень студентів одночасно, не можуть бути досить ефективні. Нині вже неінформативними і нецікавими стали таблиці, які висять за спиною лектора, а також «застиглі» слайди.

Проте лекція, як і раніше, становить собою доступне і наочне пояснення найбільш актуальних і непростих питань теми [1; 3]. Це особливо важливо тому, що матеріал сучасних підручників часто занадто складний для сприйняття студентами.

Прагнучи змінити підхід до оснащення лекційного курсу, кафедра патологічної анатомії з секційним курсом Української медичної стоматологічної академії використовує мультимедійний супровід кожної лекції. У сценарії лекцій включені текстові фрагменти, таблиці, мультиплікації, демонстрації макро- і мікропрепаратів з фонду кафедри. Яскраві, кольорові зображення, що проєктуються на великий екран, запам'ятовуються студентами набагато краще і швидше, дають можливість їм правильно відобразити в конспектах складні терміни і структурні схеми.

У використанні мультимедійних презентацій лекцій є кілька факторів, які позитивно впливають на мотивацію вивчення предмета, підтримання уваги під час викладу матеріалу і, зрештою, на рівень засвоєння знань із патологічної анатомії.

Ми переконалися в доцільності насиченості лекції елементами дискусії. При цьому лектор, пояснюючи будь-яку проблему, розкриває перед студентами хід і логіку своїх міркувань у вигляді зображень препаратів, таблиць і графологічних схем, запрошуючи слухачів до спільного розумового процесу. Хоча, з іншого боку, ми звернули увагу, що студенти уважніше слухають лектора, коли отримують інформацію «під запис», а в дискусії ж бере участь лише невелика активна частина аудиторії, що сидить ближче до лектора. Таким чином, з огляду на це, ми намагаємося чергувати обидві форми подачі інформації студентам під час лекцій.

Щодо практичних занять, то на кафедрі всі навчальні кімнати оснащені LED-телевізорами, під'єднаними до комп'ютерної техніки, яка має зв'язок з Internet. Це дозволяє транслявати студентам, крім зображення тематичних мікроскопічних препаратів, ще й навчальні відеофільми.

Перш ніж дати час на самостійну роботу з мікропрепаратами, викладач демонструє на екрані їхні типові ділянки, необхідні для розуміння суті патологічного процесу, що студенти відображають на замальовках у альбомах. Завдяки цьому економиться час практичного заняття, підвищується рівень засвоєння навчального матеріалу, а також побічно розв'язується проблема матеріальних витрат на закупівлю нових мікроскопів для кожного студента.

Ще однією з важливих позитивних сторін мультимедійних технологій є можливість збереження музейних препаратів кафедри. Багато з них неповторні й недоступні для безпосередньої роботи студентів, а в інтерактивному варіанті з ними можна працювати необмежений час і в зручному місці.

Оскільки для студентів актуальне успішне складання ліцензійного іспиту «Крок 1. Стоматологія» і «Крок 1. Загальна лікарська підготовка» [4], крім демонстрації мікропрепаратів, на екран монітора виводяться також тести з баз «Крок 1» із відповідної теми заняття. Кожне тестове завдання розглядаємо всією групою разом із викладачем із виділенням і запам'ятовуванням ключових слів. Крім того, що студенти мають дати правильну відповідь, вони також мусять чітко її обґрунтувати, використовуючи теоретичні знання і практичні навички.

Такий підхід до організації навчального процесу дозволив значно підвищити інтерес студентів до патологічної анатомії, що відображено у високих результатах складання студентами семестрової підсумкової атестації з дисципліни «Патоморфологія» і ліцензійного іспиту «Крок 1» за субтестами з патологічної анатомії на медичному і стоматологічному факультетах.

Також велике значення використання мультимедійної техніки має на заняттях із секційного курсу. Відповідно до навчального плану студент на занятті з теми «Розтин померлого. Техніка розтину померлого» має ознайомитися з проведенням аутопсії та її значенням у патоморфологічній діагностиці хвороб. Проте студенти не завжди можуть потрапити на розтин до секційної зали, що може бути пов'язане з розкладом занять або відсутністю розтину на практичному занятті з цієї теми. У таких випадках викладачі демонструють техніку розтину померлого з використанням навчальних відеофільмів. Перевагою такого проведення заняття є можливість зупинити перегляд

фільму і розглянути зі студентами питання, які виникли в них під час перегляду, а також повернутися до кожного етапу окремо під час розгляду причини смерті та формулювання патологоанатомічного діагнозу.

Отже, в наш час використання сучасних технологій у викладанні патологічної анатомії та секційного курсу не має бути самоціллю і замінювати традиційний педагогічний процес, в якому основне місце відводиться безпосередньому спілкуванню студента з викладачем, а розширювати їхні можливості.

Список використаної літератури

1. Використання новітніх технологій та традиційних засобів навчання при вивченні патоморфології в сучасних умовах / Н. В. Ройко, Т. В. Новосельцева, Б. М. Филенко [та ін.] // Досягнення і перспективи впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України : матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Тернопіль, 2014. – С. 333–334.
2. Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» / В.М. Ждан, В.М. Бобирьов, С.М. Білаш [та ін.] // Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава 2017. – С. 3-5.
3. Лекція, як основна складова вивчення патоморфології / І. І. Старченко, Н. В. Ройко, Б. М. Филенко [та ін.] // Актуальні питання якості медичної освіти (з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою відеоконференц-зв'язку) : матеріали XIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Тернопіль : ТДМУ, 2016. – Т. 1. – С. 278–279.
4. Проскурня С. А. Методи покращення підготовки до ліцензійного іспиту «КРОК-1» як форма контролю знань студентів на кафедрі патологічної анатомії з секційним курсом / С. А. Проскурня, Б. М. Филенко, Н. В. Ройко // Медична наука в практиці охорони здоров'я : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Полтава, 2015. – С. 60–61.

ВЕБ-СЕМІНАРИ ЯК ОПЕРАТИВНИЙ ТА ЕКОНОМІЧНО ДОЦІЛЬНИЙ ЗАСІБ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ОСВІТІ ЛІКАРІВ

Романова А.П.¹, Голованова І.А.², Ляхова Н.О.², Белікова І.В.², Хорощ М.В.²

Білоруська медична академія післядипломної освіти¹,
Українська медична стоматологічна академія²

Висвітлено питання доцільності застосування в післядипломній освіті лікарів та організаторів охорони здоров'я дистанційних методів і засобів навчання, зокрема онлайн-курсів та онлайн-семінарів.

Ключові слова: післядипломна освіта лікарів, дистанційне навчання, веб-семінар.

The article discusses the feasibility of using distance learning methods and tools for postgraduate education of physicians and health organizers, in particular, online courses and online seminars.

Keywords: postgraduate education of doctors, distance learning, web-seminar.

Післядипломна освіта – це спеціалізоване вдосконалення освіти і професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення й оновлення її професійних знань, умінь і навичок або опанування іншої професії, спеціальності на основі здобутого раніше освітнього рівня та практичного досвіду [4].

Післядипломна освіта сприяє задоволенню інтересів громадян у постійному підвищенні професійно-кваліфікаційного рівня, системного оновлення і корекції професійної підготовленості фахівців до змінюваних умов функціонування галузі охорони здоров'я, кон'юнктури ринку праці та забезпечує потреби суспільства і держави в конкурентоспроможних фахівцях.

Структура післядипломної освіти охоплює:

- перепідготовку кадрів – здобуття іншої спеціальності на основі наявного освітньо-кваліфікаційного рівня і практичного досвіду;
- підвищення кваліфікації (розширення профілю) – набуття особою здатності виконувати додаткові завдання й обов'язки в межах спеціальності;
- спеціалізацію – набуття особою здатності виконувати окремі завдання й обов'язки, що мають певні особливості в межах спеціальності;
- стажування – набуття особою досвіду виконання завдань та обов'язків із певної спеціальності.

Зміст післядипломної освіти визначається вимогами суспільства до кадрового забезпечення галузі охорони здоров'я з урахуванням перспективи їх розвитку, сучасними вимогами до засобів, форм і методів професійної діяльності на основі освітньо-професійних програм відповідного напрямку підготовки.

Особливості сьогодення висувають до післядипломної освіти лікарів додаткові вимоги. У період реформування галузі зростає потреба в постійному й оперативному навчанні організаторів охорони здоров'я і практичних лікарів щодо змін у нормативно-правовому забезпеченні, нововведень у організації діяльності закладів охорони здоров'я тощо. Стаціонарне навчання на курсах і семінарах вимагає від закладів додаткових видатків на виплати на відрядження і дорогу для співробітників, які їдуть навчатися, що в скрутному економічному становищі досить складно. Розвиток медичної науки, постійна поява нових методик діагностики, лікування, препаратів тощо робить постійне навчання і вдосконалення професійних знань та умінь особливо актуальним [1]. Важливою особливістю навчального процесу в галузі післядипломної медичної освіти також є тісне поєднання теоретичної та практичної підготовки фахівців, тому велике значення має саме комплексність навчання: використання дистанційних форм на етапі теоретичної підготовки і відпрацювання практичних навичок на клінічних базах стажування. Дистанційні форми освіти не можуть функціонувати самостійно і використовуються в поєднанні з класичними формами навчання [2].

Сучасний стан розвитку інформаційних і комп'ютерних технологій дає змогу розв'язувати всі ці питання безпе-